

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ

Α' Παγκόσμιος Πόλεμος

Κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο (1914-1918) στην Αλμωπία εκτυλίχθηκαν καθοριστικά για την έκβασή του πολεμικά γεγονότα ανάμεσα στις δυνάμεις της Αντάντ (Μακεδονικό μέτωπο με έδρα τη Θεσσαλονίκη και δύναμη 700.000 ανδρών) και των Γερμανοβουλγάρων, που οχυρώθηκαν στην κορυφογραμμή Σκρα-Ντομπροπόλιε-Καϊμακτσαλάν. Στο τρομερό αυτό μέτωπο πολέμησε πανσπερμία εθνών κατά των Γερμανοβουλγάρων. Γάλλοι, Άγγλοι, Ρώσοι, Ιταλοί, Νεοζηλανδοί, Έλληνες, Πολωνοί κ.ά. απάρτιζαν τη Στρατιά της Θεσσαλονίκης, που είχε ως κύρια δύναμη κρούσης τους Σέρβους και τους Γάλλους. Στο μέτωπο αυτό οι Έλληνες κέρδισαν την περιφανή νίκη του Σκρα το 1918. Η γενική επίθεση της Στρατιάς, που εξαπολύθηκε την 1/9/1918 με κύρια προσπάθεια στους ορεινούς όγκους της Αλμωπίας, επέφερε τη διάσπαση του εχθρικού μετώπου και επίσπευση του τέλους του πολέμου. Κυρίαρχο ρόλο στην επιτυχία της επίθεσης έπαιξε το 35ο ελληνικό σύνταγμα με διοικητή τον συνταγματάρχη Παναγιώτη Γαργαλίδη.

Κατάλοιπα αυτού του πολέμου στην Αλμωπία είναι τα πολυάριθμα χαρακώματα και πυροβολεία στα βουνά της, τα βλήματα και οι βόμβες που ακόμα βρίσκονται, το σερβικό οστεοφυλάκειο στην κορυφή του Καϊμακτσαλάν, τα σερβικά επιτύμβια μνημεία στον Εξαπλάτανο, τη Χρυσή και την Αριδαία, τα βουλγαρικά κανόνια στο Πίνοβο, οι συμμαχικοί δρόμοι στον κάμπο και τα βουνά της και το τρενάκι της Καρατζόβας, το *Ντεκοβίλ*, που συνέδεε την Αλμωπία με τη Σκύδρα και κατασκευάστηκε από τα συμμαχικά στρατεύματα για τις μετακινήσεις και τον εφοδιασμό τους.

Κατοχή - Αντίσταση

Στις 20 Απριλίου του '41 η περιοχή γνώρισε τη φριχτή φασιστική κατοχή των Γερμανών, των Βουλγάρων και των Ιταλών και δοκιμάστηκε όσο λίγες περιοχές της Ελλάδας. Η δίψα για λευτεριά ώθησε το λαό της να οργανωθεί μαζικά στις οργανώσεις του ΕΑΜ και να στελεχώσει τις μάχιμες μονάδες του ΕΛΑΣ. Εδώ έδρασε το 30ό σύνταγμα του ΕΛΑΣ με έδρα τα Μεγάλα Λιβάδια αρχικά και μετά τον Αρχάγγελο. Ταυτόχρονα, στην περιοχή έδρασαν κατά των φασιστών γιουγκοσλαβικές ανταρτικές δυνάμεις, που το επιτελείο τους είχε έδρα τη Φούστανη. Αξιομνημόνευτα γεγονότα από αυτή την περίοδο είναι η σύλληψη και εκτέλεση του Γερμανού φρουράρχου στην Αριδαία το Γενάρη του '44, η εξόντωση ενός γερμανικού τάγματος πάνω από τη Φούστανη, το ολοκαύτωμα της Νότιας το Φλεβάρη του '44 (βλέπε Νότια) και η μάχη της

Περίκλειας (7-4-1944), κατά την οποία οι αντάρτες προξένησαν μεγάλες απώλειες σε γερμανικό τάγμα.

Οι κατακτητές αποχώρησαν από την Αλμωπία την 10-09-1944.

Εμφύλιος

Με ιδιαίτερη αγριότητα και σφοδρότητα διεξήχθη στην Αλμωπία ο Εμφύλιος Πόλεμος (1946-49), και ο πληθυσμός πλήρωσε βαρύτατο φόρο αδελφικού αίματος. Τα ψηλά και δασοσκεπή βουνά της σε συνδυασμό με την εκτεταμένη ελληνογιουγκοσλαβική μεθόριο που τα διατρέχει υπήρξαν ιδανικός τόπος εκπαίδευσης, δράσης και καταφυγής του ανταρτικού στρατού.

Από τις συγκρούσεις φονικότερες ήταν δύο. Στις 10 Φλεβάρη του 1947 μαχητές του ΔΣΕ επιτέθηκαν στην Κωνσταντία και σκότωσαν 34 πολίτες. Η κυριότερη όμως μάχη έγινε στις 28 Δεκέμβρη του 1948, όταν δυνάμεις του Δημοκρατικού Στρατού προσπάθησαν ανεπιτυχώς να καταλάβουν την Αριδαία, αφήνοντας στο πεδίο της μάχης 52 νεκρούς

Αξιομνημόνευτη είναι και η μάχη του Σκρα (14-11-1946) που επεκτάθηκε έως τη Νότια και σηματοδοτεί κατά πολλούς την έναρξη του Εμφυλίου. Στη μάχη αυτή, που υπήρξε μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες των ανταρτών, σκοτώθηκαν 45 άνδρες του τακτικού εθνικού στρατού.

Επί Τουρκοκρατίας και μέχρι το 1918 το Σκρα (Λούμνιτσα) και τα Μεγάλα Λιβάδια αποτελούσαν χωροταξικά και διοικητικά τμήμα της Καρατζόβας. Σήμερα ανήκουν στο νομό Κιλκίς.